REDACTIUNEA,
Administratiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Dumineca 2 fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 30. Braşov, Miercurĭ 9 (21) Februarie. 1900.

Remediul „împăcării".

Monarchia nóstră dualistă a întrat érăşĭ într'un period al împăcărei. In partea de dincolo a ei se ţin conferenţe de înţelegere şi se fac încercărĭ serióse de împăcare de către factorii diriguitorĭ ai statului. In partea de dincóce se face împăcare cu vorba, cu frase góle, carĭ nu sunt sprijinite prin nicĭ un fapt real, şi icĭ colo cu câte-o definiţiune teoretică a statului naţional unitar maghiar, în care toţĭ cetăţenii, fără deosebire de naţionalitate, confesiune şi clasă sĕ pótă trăi în pace şi dragoste, ca în sînul lui Avram.

Deosebirea e mare de tot, dér fapt este, că şi dincolo şi dincóce e lansat curentul de împăcare. Esistă de sigur înalte raţiunĭ de stat, carĭ fac sĕ apară necesară o împăcare a popórelor monarchiei în timpurĭ atât de încurcate şi nesigure, ca cele de astădĭ. Numai că unul privesce lucrul într'un fel, celalalt într'alt fel şi, firesce, că nisuinţa ambelor guverne dualiste este de-a puté sĕ ajungă la o împăcare cât mai eftină.

Adecă ar mai fi sĕ marcăm şi împrejurările diferite politice din Austria şi Ungaria, însĕ acestea sunt prea bine cunoscute, şi pentru priceperea lucrului nu-i de lipsă a se mai reaminti faptul caracteristic, că pe când în parlamentul din Viena tóte popórele, de a căror împăcare se trateză astădĭ, sunt representate mai mult séu mai puţin după drept şi după cuviinţă, pe atuncĭ în parlamentul din Pesta dintre tóte naţionalităţile nemaghiare sunt representaţĭ în dietă numai cele două sute de mii de Saşĭ din Ardeal.

Sĕ vedem acum mai întâiu, cum stau şansele înţelegerei şi ale împăcărei în Austria.

Conferenţa de înţelegere dintre Germanĭ şi Cehĭ, care şĭ-a început lucrările de două sĕptĕmânĭ, n'a ajuns până adĭ la nicĭ un fel de soluţiune, fiă generală, orĭ parţială. Aşteptările puse în ea nu s'au împlinit; nu s'au putut înţelege nicĭ asupra cestiunilor de litigiu naţionale în întregul lor, nicĭ asupra condiţiunilor unui armistiţiu. Tot ce s'a dobêndit este, că s'a sĕvîrşit o apropiare de vederĭ însemnată cu privire la limba oficială a autorităţilor autonome, precum şi în cestiunea reformei legei electorale pentru dieta Boemiei şi în cestiunea Curiilor. O înţelegere definitivă însĕ nu s'a putut stabili nicĭ în aceste puncte.

Intr'aceea se ivesc nouĕ puncte negre pe orisontul nisuinţelor de aplanare şi de împăcare a divergenţelor, menite a garanta în viitor pacînica activitate a parlamentului central. Până la întrunirea „Reichsrath"-ului conferenţa de înţelegere abia va mai puté ţiné 2—3 şedinţe şi deja este pericul, ca aceste şedinţe sĕ fiă cele din urmă şi ca de-odată firul tratărilor de înţelegere sĕ fiă rupt. Deputaţii cehĭ ameninţă adecă scurt şi cuprindĕtor, că vor continua obstrucţiunea, décă nu se va restabili limba internă oficială cehică.

Sâmbătă au avut o convorbire delegaţii cehĭ cu preşedintele comitetului dreptei, d-l Jaworski, ventilând cestiunea, décă Cehii mai pot merge cu majoritatea din cameră, orĭ nu. Se vede, că au întêmpinat din partea lui Jaworski óre-carĭ dificultărĭ a procederei lor plănuite, căcĭ representanţii clubului cehic au declarat, că şi ei doresc a susţiné legătura şi solidaritatea cu drépta, dér în casul amintit vor fi siliţĭ a persevera în oposiţia cea mai înverşunată.

Este de mare gravitate hotărîrea acésta a Cehilor şi, décă nu-şĭ vor schimba'o în momentul din urmă séu nu li-se va satisface pretensiunea relativ la limba oficială interióră, atuncĭ continuarea obstrucţiunei din parte-le va înăspri crisa în asemenea mod, încât va puté sĕ aibă consecenţele cele mai fatale pentru monarchiă nu numai în privinţa politică, ci şi în privinţa economică şi financiară.

Pre când aşa-dér în partea austriacă a monarchiei încercările de înţelegere şi împăcare, deşi n'au de-ocamdată prospecte de-a da resultate favorabile, totuşĭ constitue un progres în direcţia de-a face posibilă o pacînică convieţuire a popórelor statului în interesul consolidărei sale, — pe atuncĭ glasul de împăcare, ce rĕsună în Ungaria odată la prânzul episcopului din Arad, altă-dată în dietă, când vine vorba despre naţionalităţĭ şi despre raporturile lor cu „naţia alcătuitóre de stat", vestesce, că acea împăcare, după care rîvnesc atât de mult cei ce printr'ênsa speréză a scăpa de o grea îndatorire şi rĕspundere, este un copil născut mort, care nu póte sĕ înainteze cu nimic causa bunei înţelegerĭ, ci trebue curênd delăturat şi îngropat, ca sĕ nu umple aerul cu miasmele putrefacţiunei.

Am dis şi dicem, că orĭ cât de marĭ ar fi încurcăturile în Austria, orĭ cât de deficilă ar fi acolo resolvarea problemelor, Austriacii tot merg înainte. In Ungaria însĕ nu numai, că în cestiunea cea mai de căpeteniă a înţelegerei între factorii, carĭ forméză basa statului, lucrurile nu merg înainte, dér regreséză chiar în mod înspăimêntător şi, când se va trezi odată şleahta jidano-maghiară din desastrul cumplit, ce-l pregătesce statului ungar, aţîţând mereu ura şi fanatismul în contra popórelor lui nemaghiare, atuncĭ va fi póte prea târdiu pentru orĭ-ce remediu.

Administraţia în Ungaria. „Budapesti Hirlap" vorbind despre discusiunile din cameră asupra reformei administraţiei, face într'un articul următórele constatărĭ: „Administraţia maghiară a rĕmas tot cea vechiă, în care însĕ décă fişpanul nu vré, nu esistă *nicĭ drept de stat*, *nicĭ drept cetăţenesc*, *nicĭ libertate*, *nicĭ lege şi nicĭ dreptate*... In Ungaria nu esistă sistem administrativ... Viceşpanii arată în raportele lor anuale, câte mii de paşapórte au dat, şi adaug, că mulţĭ au fugit din ţéră séu că au urmat pe soţii lor cu paşapórte false. Poţĭ vedé la fiă-care staţiune pe gendarm, acest paznic înarmat al guvernării interióre maghiare şi al libertăţii, cum însgardă pe bieţii drăcuşorĭ, cum îi descóse cu vorba şi, décă nu le află în ordine pasaportul, îi escortéză în satul lor, unde nu mai au nicĭ casă, nicĭ pămênt, nicĭ vite, căcĭ le-au vêndut pe preţ de nimic imigrantului *galiţian*, pe care gendarmii înspăimântătorĭ nu l'au putut opri, ci l'au lăsat sĕ trécă peste graniţă"...

Procesul dela Baia-de-Criş.

(*Discursurile apĕrătorilor.*)

După-ce acusaţii şi-au rostit vorbirile de apĕrare au urmat discursurile apĕrătorilor. Judecătorul a dat mai ântâiu cuvêntul d-lui advocat Teodor *Pop*, apĕratorul acusatului *Steer*.

D-l Teodor **Pop** spune cam următórele: Nu înţeleg cum d-l judecător mai aştéptă dela mine apĕrarea, când chiar dênsul detrage cuvêntul apĕrărei în fie-care clipă şi astfel suprimă cu totul libertatea cuvêntului înaintea legei. Fiindcă din purtarea atât de volnică faţă cu acusaţii m'am convins, că nu pot desvolta apĕrarea mea, voiu spune numai câte-va cuvinte la înţeles pentru on. judecătoriă.

In ce privesce §. 174, este imposibil sĕ se aplice preamărirei lui Iancu. Nicĭ un procuror, nicĭ o judecătoriă, nicĭ gendarmĭ şi nicĭ guvern, scurt dis nimenĭ *nu are dreptul şi competenţa de a spune verdict asupra acelui erou, care a fost strălucit judecat de forul singur competent al istoriei şi care a dat semă de faptele sale Celui de Sus.*

Cineva, de pildă, póte spune, că Kossuth a fost om de omeniă séu că nu a fost. Îi admiteţi d-vóstră, d-le judecător, competenţa? (Ilaritate generală în public).

Judecătorul: Me rog sĕ nu ridiculiseză pertractarea.

Apĕrătorul: Tod. *Pop*: Publicul rîde, nu eu. E tréba lui. Eu nu-s poliţai sĕ-l îndrum la ordine.

Se mai citéză în acusă §. 191, pretestându-se, că tinerii ar fi comis în biserică lucru grozav, anume „*vallás háborusáy*", — „rĕsboire religionară". (Ilaritate mare în public. Judecătorul nu mai póte de mâniă.) Ei bine, martorii chiar ai procuraturei dovedesc absoluta netemeinicia a acestei acuse.

In ce privesce tricolorul de pe cunună, şi procurorul şi judecătorul ar trebui sĕ scie, că acela e tricolorul nostru al Românilor din ţéra asta, al vechiului Ardeal, ér nu tricolorul României. Acésta o scie fiecare om de drept, *décă o scie.* (Ilaritate)

Atâta am dis, pentru a dovedi în câteva cuvinte cât de fără basă şi cât de tras de pĕr e acest proces, în care nu se póte aduce, după lege, un verdict de condamnare.

D-l Francisc **Hossu-Longin**, apĕrătorul acusatului G. *Novacovici*, spune cam următórele: Din capul locului trebue sĕ declar, că mĕ aflu într'o posiţiă cu totul curiósă: şi grea şi uşóră în acelaşĭ timp. Grea, pentru-că acusa procurorului e atât de nesistematică, nejuridică şi confusă, încât ca apărĕtor nu sciu de unde se prind firul şi de fapt ce se-i rĕspund, fiind-că n'a concretisat nimic. De altă parte este uşóră, pentru-că absolutamente procurorul n'a adus nicĭ o dovadă pentru susţinerea acusei făcute la procuratura din Deva.

(Aicĭ d-l apĕrător a luat pe rênd tóte acusele ridicate şi le-a resfrâns cu argumente juridice, arătând cât sunt de netemeinice, nelogice şi fără nicĭ un preţ juridic).

Insistând în special asupra figurei istorice mărețe a lui Iancu, d-l apĕrător face o caldă şi entusiastă pledoariă. Dovedesce, că tóte câte se comit în revoluţiunĭ ideale, ca revoluţiunea lui Iancu, nu se pot clasifica drept delicte séu crime ordinare. Singurul for competent este şi póte fi numai istoria, care nu se póte aduce în bara judecătoriei.

In ce privesce special pantlica tricoloră de pe cunună, las' că aceea nu este strĕină, ci de secolĭ colorile şi insigniile poporului român, ea nu se póte face obiect de delict din simplul motiv, că până în diua de astădĭ nu esistă nicĭ lege, nicĭ ordinaţiune, care sĕ preciseze stindardele şi nicĭ chiar emblema ţĕrei. E us, dér nu-i lege, ca anumite colorĭ roşu-alb-verde sĕ fiă pretinse esclusiv drept colorĭ ale statului.

Fiind-că, decĭ, nu esistă nicĭ o dovadă acceptabilă, nicĭ raţională, nicĭ juridică în contra acusaţilor, — termină d-l apărĕtor, — pot aştepta cu linişte verdictul judecătoriei.

D-l Dr. St. C. **Pop**, apĕrătorul acusatului *Scurtu*, dice, că nu e bine din partea on. judecătoriĭ sĕ suprime cuvêntul de apĕrare. Principiul justiţiei trebue sĕ fie în prima liniă descoperirea adevĕrului, ér nu împedecarea abaterei dela obiect. Pentru descoperirea adevĕrului trebue sĕ se dee libertate şi desvoltărei acusei, pe care on. judecător a împiedecat'o în desfăşurarea motivelor, şi acusaţilor carĭ au fost împiedecaţĭ a vorbi, şi apĕrătorilor. Trece la combaterea acusei şi a §§-ilor ei, dovedind cu argumente juridice, istorice şi logice, că nu esistă nicĭ un substrat de drept pentru acusă. Arătând netemeinicia absolută a acusei delictului contra religiei, acusă complet rĕsturnată prin fasiunile martorilor, d-l apĕrător se ocupă mai pe larg cu §. 174, în basa căruia acusa presentă ca delict preamărirea lui Iancu.

Ar fi trebuit sĕ probeze acusa — spune d-l Dr. Pop — că Iancu a comis în vieţa lui vre-un delict séu vre-o crimă. Dér n'a probat nimic, pentru-că pur şi simplu e imposibil sĕ probeze. Iancu a fost erou şi martir, el póte şi trebue sĕ fie preamărit. In museul maghiar de relicvii din Arad se află un portret al lui Iancu. Pe acest portret cineva a pus scai, ér jos a scris „Sic transit gloria mundi". Cu alte cuvinte, acel om — evident Ungur — a reproşat Românilor, că ar fi uitat pe Iancu. Ei bine, acum vine procuratura ungurescă şi ne acusă pentru-că 'l preamărim.

Acésta nu e justiţiă, este pasiune, este politică. Dér cu asemenea arme n'are sĕ lupte judecătoria, a cărei datorinţă primordială e sĕ se folosécă numai de oţelul legei în procedeurile sale. Sĕ fugă justiţia de pasiune, fiind-că revoluţia francesă ne arată atât de grozav cum pasiunea dominantă în justiţiă făcea pe tată sĕ-şĭ ducă la ghilotină fiiul... Er Avram Iancu sĕ nu fiă adus la bara justiţiei, care nu e competentă, deóre-ce acest erou a fost judecat în chip strălucit de Atot-Judecătorul şi de forul istoriei.

Fapta acusaţilor nu constitue nicĭ un delict. Din contră, décă procuratura şi judecătoria au ceva cu aceştĭ tinerĭ bravĭ, atuncĭ nu pedépsă, ci laude ar trebui sĕ le dea. Căcĭ tinerii aceştia propagă în nenorocita nóstră ţeră idealul, preamărirea celor marĭ şi virtuoşĭ. In fie-care an, tinerĭ maghiarĭ peregrinéză la mormêntul lui Kossuth şi a altor Maghiarĭ dela 48, ba câută şi „Szózat"-ul în biserică, — dér totuşĭ nimenĭ nu s'a găsit sĕ le facă din acésta un cap de acusaţiă.

Décă judecătoria consideră ca delict şi pietatea, se produce un precedent fórte periculos şi desastruos acestei ţĕrĭ. Justiţia nu trebue sĕ-l producă. Aplicarea §-ului 191, în ce privesce actul de pietate al tinerilor, pare o ironiă. N'are aplicarea asta nicĭ o basă de drept şi nicĭ o esplicare justă. In biserică, acusatul Scurtu, clientul meu, a vorbit creştinesce, ca un cunoscĕtor şi credincios al preceptelor religiunei. Dér eu

cunosc din praxa altor religii, că de pe amvon nu se rostesc în biserică totdéuna predicĭ. Sciu şi însu-mĭ am vĕdut casurĭ, că preoţĭ catolicĭ au spus de pe amvon lucrurĭ, carĭ nu se ţineau de loc de biserică.

Incât pentru tricolor, d-l apĕrător esplică şi d-sa, că nu e al României, citéză pe marele jurisconsult maghiar Edvi Ilyés Károly, care consideră §. 36 ca fără obiect, aduce casul procesului pentru tricolorul din Câmpenĭ, când condamnaţii au fost achitaţĭ de instanţele superióre, ér tricolorul confiscat li-s'a înapoiat şi spune ironic, că şi de ar fi tricolorul României pe cunună, el nu póte fi periculos statului maghiar, deóre-ce Ungaria se află în raporturĭ de prieteniă cu România.

Sporirea Românilor în Ardeal

Periodicul maghiar „*Szazadok*“ a publicat de curênd un articul scris de *Jancso* Benedek privitor la *sporirea elementului român în Ardeal.* Din articulul lui Jancso reiese, că pe când la sfîrşitul veacului XVII-lea în Ardeal nu erau mai multĭ decât 250,000 de Românĭ, adĭ sunt aprópe *3 milióne.* Jancso o constată asta în cifre şi pentru a-şĭ documenta asertiunea, face următórea statistică asupra sporirei Românilor în câte-va oraşe ardelenescĭ:

La *1733* erau Românĭ în: Cluşiŭ 50, Sibiiu 900, Alba-Iulia 840, Turda 350, Sebeşul-săsesc 1310, Blaşiŭ 115 (?), Bistriţa 350. La *1900* sunt: în Cluşiŭ 3226, Sibiiu 4581, Alba Iulia 3426, Sebeşul-săsesc 4178, Turda 2297, Blaşiŭ 1661, Bistriţa 2274.

Observăm, că datele statistice ale lui Jancso sunt în multe privinţe neesacte, căcĭ în Blaşiŭ, de pildă, sunt Românii mult mai numĕroşĭ. Dér chiar după socotéla lui, Românii în Ardeal sunt adĭ de vre o 11 orĭ mai numĕroşĭ, decât în vécul al 17-lea.

Rĕsboiul din Africa sudică.

Cursa dela Kimberley.

Două scirĭ de mare insemnătate au sosit alaltăerĭ la Londra. Cea dintâiŭ este următórea:

Londra, 18 Februarie. Se vorbesce, că *Burii au tăiat linia de comunicaţiă a ariergardei englese.au prins mulţime de Englesĭ şi au luat pradă marĭ ciredĭ de boi.*

A doua scire telegrafică, ce a sosit din Londra la Magdeburg şi care confirmă pe cea dintâiu, este ceva mai amplă şi e de următorul cuprins:

Magdeburg, 18 Februarie. „Magdeburgische Zeitung“ anunţă din Londra: Generalul bur *Delarey*, a înaintat pe după spatele generalului French, *a tăiat linia de comunicaţiă a lui French şi i-a luat tóte provisiunile şi muniţiile.* Generalul bur *Delarey* ocupă posiţiă spre sud-ost dela Jacobsdal şi *ameninţă dela spate pe Roberts.* Comandantul bur Prinslos acopere Bloemfontein. Colónele tarĭ ale lui Cronje nisuesc a atrage pe Roberts pe înălţimile întărite dela nord

Telegramele acestea par a deslega enigma, ce de câte-va dile preocupa lumea întrégă: de ce adecă Burii au lăsat pe French sĕ între în Kimberley? Ele îndreptăţesc presupunerea, că scopul părăsirii posiţiunilor, ce le ocupau Burii în şanţurile bine întărite din jur de Kimberley, n'a fost altul, decât *sĕ tragă pe Englesĭ în cursă.* Pe cum se vede, asta li-a şi succes Burilor. Lui French nu i-a trecut prin minte causa dispariţiunei Burilor, carĭ şĭ-au retras până şi bateriile şi au lăsat numai micĭ posturĭ, carĭ sĕ se hârjonéscă cu Englesii şi sĕ-i înşele astfel a înainta tot mai adênc.

Astfel au rupt Burii legătura dintre French şi Roberts, ér décă îi va succede şi comandantului bur *Prinslos* a atrage pe *Roberts* pe înălţimile bine întărite, „victoria“ dela Kimberley fórte curênd póte sĕ devină o catastrofă.

Alte scirĭ.

Etă acum şi alte scirĭ de pe câmpul de rĕsboiŭ.

Londra, 18 Februarie. Din *Arundel* se anunţă agenţiei „Reuter“ cu data de 17 l. c.: O iscódă englesă a descoperit, că la sud-ost dela Kulfontein *Burii ocupă poţiunĭ tarĭ* pe înălţimĭ, şi tot aşa stau şi pe *Walkop.*

Londra, 18 Februarie. Din *Durban* se anunţă, că la estremitatea aripei drepte a lui Buller a fost adĭ o luptă, al cărei resultat nu e cunoscut.

Generalul *Brabant* a avut un atac vehement cu Burii în districtul Dordrecht. Englesii au pierdut 16 ómenĭ, dintre carĭ 2 ofiţerĭ şi 6 soldaţĭ au cădut.

*

Ridicarea în massă a femeilor bure. După cum scrie diarul „*Liverpool-Post*“, Transvalul prepară lumii un spectacol, până acum ne mai vĕdut: ridicarea în massă a femeilor bure, carĭ vor sĕ se lupte alăturĭ cu bărbaţii lor şi carĭ de trei lunĭ încóce învaţă manuarea puştii. Preşedintele Krueger şi generalul Joubert le-au desmântat până acuma cu mare greutate dela pasul acesta, însĕ a trebuit sĕ le promită, de a-le lăsa sĕ prindă armele, décă Englesii vor rĕuşi a pune piciorul pe teritoriul republicelor Oranje şi Transvaal.

*

Guvernul din *Transvaal* publică un raport oficial despre pierderile suferite în trei bătălii mai însemnate, în care au învins Burii, constatându-se şi pierderile Englesilor, după constatările făcute aproximativ. Etă datele:

In bătălia dela *Stormberg* (10 Dec. 1899): forţele inimice la vre-o 3000, Buri vre-o 1000. Resultatul: în partea inimicului aflaţĭ morţĭ pe câmpul de bătaiă 30; rĕniţĭ 55, înafară de cei, pe care inimicul i-a dus cu el. Prinşĭ de către Burĭ 672 Englesĭ, nesocotind pe rĕniţĭ, între carĭ un colonel şi alţĭ oficerĭ. Burii au mai luat 3 tunurĭ cu muniţiunĭ, dintre carĭ 2 sunt în stare bună.

Din partea Burilor: 5 morţĭ, 3 greu şi 10 uşor rĕniţĭ.

In bătălia dela *Modder-River* şi *Magersfontein* (11 Dec. 1899): forţele inimice 13—15,000, Burĭ vre-o 6000 ómenĭ, dintre carĭ mare parte nu s'au luptat. Pierderile inimicului: 1500—2000 morţĭ şi tot atâţĭ rĕniţĭ, după spusele unei ambulanţe inimice. Intre morţĭ: generalul Wanchope şi marchisul De Winchester cu mulţĭ alţĭ oficerĭ. Prinşĭ de Burĭ vre-o 60, mai mulţĭ scoţienĭ; multe puscĭ şi muniţiunĭ luate. După spusele inimicului acesta cu 24 de tunurĭ a lansat 4000 obuze asupra posiţiunei bure, afară de acelea ale tunurilor marĭ de marină.

Pierderile Burilor: 60 morţĭ, 159 rĕniţĭ. Corpul scandinav singur a pierdut 19 morţĭ şi 21 rĕniţĭ la un asalt.

In bătălia dela *Colenso* (15 Dec. 1899): forţele inimicului după indicaţiunile aflate în hârtiile ofiţerilor rĕmaşĭ pe câmpul de bătaiă: inimicul avea 23,000 ómenĭ, dintre carĭ cel puţin 14,000 au luat parte efectivă la bătăliă. Forţele Burilor: cam la 5000, dintre carĭ, în urma marei estensiunĭ a liniei de apĕrare, numai jumĕtate au putut lua parte la bătăliă.

Resultatul: din partea inimicului, după indicările unei ambulanţe inimice, în diua ce a urmat bătăliei, 1000 de soldaţĭ n'au rĕspuns la apel şi pierderile s'au ridicat dela 3—5000 ómenĭ morţĭ şi rĕniţĭ. Aceste pierderĭ au trebuit sĕ fiă în adevĕr considerabile, fiind-că în diua după bătăliă inimicul a cerut un armistiţiu de 24 óre, ca sĕ-şĭ îngrópe morţii. Burii au făcut vre-o 150 prisonierĭ, între carĭ 1 colonel şi mai mulţĭ ofiţerĭ. In fine Burii au luat inimicului 10 tunurĭ marĭ şi 12 carĕ cu muniţiune, conţinênd 1400 obuze, tóte în stare bună.

Pierderile din partea Burilor: 7 morţĭ şi 1 înecat la trecerea peste rîul Tugela.

SCIRILE DILEI.

— 8 (20) Februarie.

Monarchul a sosit pe la finea sĕptĕmânei trecute în Budapesta, unde va petrece mai multe dile.

Serată musicală. Aflăm, că Reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ din loc va arangia Vinerĭ, în 11 (23) Febr. c. o serată musicală împreunată cu dans. Se va începe la 8 óre. Serata va fi deschisă pentru toţĭ membrii Reuniunei. Invitărĭ speciale nu se vor trimite şi nicĭ bilete nu se vor da.

Partida naţională sêrbéscă. „Kel Ert.“ anunţă, că de un timp încóce se fac încercărĭ printre Sêrbii din Ungaria, ca vechile partide: radicală şi liberală sĕ se unéscă şi sĕ ia numele de „partidă naţională sêrbéscă“. Aceeaşĭ fóia oficiósă spune, că prin oraşele sêrbescĭ din Ungaria sudică şi din Croaţia, precum şi în comunele mai marĭ locuite în majoritate de Sêrbĭ. se face propagandă cu scop de a-se restabili între Sêrbĭ unirea şi sentimentelor comune frăţescĭ.

Mâncarea peştelui în România. Se scie, că direcţiunea generală a serviciului sanitar superior român a intervenit pe lângă ministeriul cultelor pentru a se lua mĕsurĭ în vederea relei nutriţiunĭ a populaţiunei dela sate, care se înrĕutăţesce în timpul posturilor. In urma intervenirilor Mitropolitul Primat, în unire cu ceilalţĭ Episcopĭ eparchioţĭ, a hotărît sĕ publice sĕptĕmâna viitóre o Carte pastorală către popor, prin care sĕ se îngăduéscă mâncarea peştelui în timpul postului Paştilor.

Retragerea din circulaţiă a banilor de aramă. Ministrul de finance ung. a dat o ordonanţă, în urma căreia banii de aramă unguresci de *1 crucer* se primesc la tóte cassele statului şi perceptoratele până la 30 Iunie 1900 în preţul deplin; dela 1 Iulie a. c. încolo se primesc numai în preţul de jumĕtate. Crucerii austriacĭ se resping.

Esamene în China. Impĕrătésa Chinei a publicat un edict prin care prescrie esamene pentru funcţiunile publice cu studiile vechĭ conform cu teoriile lui Confucius şi desfiinţarea studiului obiectelor „denaturate şi rătăcitóre“. Cel ce se va ocupa cu studiul teoriilor şi obiectelor nouĕ va fi pedepsit. Edictul constitue un act de ostilitate contra sciinţei vestice. Se crede, că încurênd se va închide noua universitate fundată în Peking.

Pentru fondul Reuniunei femeilor române din Bran a mai contribuit ulterior d-l Nicolae *Groza*, proprietar în Tohanul vechiu 2 coróne. D-na presidentă a Reuniunei Letiţia *Stoica* esprimă prin acésta mulţămită dăruitorului.

Chibrite „Emke“ în palatul din Buda. Din *Timişóra* se scrie lui „Bud. Hrlp.“: „Regele încă s'a pus în rêndul celor-ce sprijinesc industria maghiară. Fabrica de chibrite „*Emke*“ a căpĕtat adecă însărcinarea ca pe viitor sĕ provadă constant palatul regal din Buda cu chibrite“. — Firesce, bucuria „kulturegyletiştilor“ e mare.

Sinagogele în doliu. Archimilionarul Adolf *Rotschild* şĭ-a dat sufletul în mânile „Dumnedeului lui Israel“ în bogatul sĕu palat din strada Monceau din Paris. Era originar din Frankfurt, de unde au eşit tóte oficinele cosmopolite pe care jidanul Aurel Mayer, strămoşul sĕu, le-a organisat pretutindenĭ pentru a exploata şi pentru a ruina marele centre europene. In familia regilor aurului, acéstă pierdere, se dice, va fi uşóră pentru-că Adolf Rotschild atins de ipocondrie, renunţase de mult timp ca sĕ dea spriginul coreligionarilor sĕi pentru a-i apĕra contra mişcărei provocate de antisemiţĭ. In realitate însĕ toţĭ Jidanii sunt în doliu şi se jelesc în sinagogele lor. După Adolf Rotschild a murit şi Carol *Hendle* prefectul Senei inferióre, care s'a distins fórte mult prin persecuţiunea patrioţilor francesĭ în luptele antisemite. Ambii aceştĭ jidanĭ au luptat fórte mult, unul prin banĭ, celalalt prin posiţiunea lui socială pentru causa evreiască; de aceea şi descendenţii lui Moise îi glorifică şi le fac rugăciunĭ în sinagogele lor.

Emigrărĭ de Jidanĭ. La sfêrşitul lunei Februarie, cincĭ-decĭ de familĭ evrescĭ sĕrace din Bucurescĭ vor emigra în Anatolia (Asia mică.) Curios e, că emigranţii vor face lunga călĕtoriă pe jos; copiiĭ şi femeile vor face drumul în căruţe.

Ţéra cea mai civilisată. Din statistica ministeriului de culte danes, apărută de curênd, reese, că *Dania* este ţéra cea mai civilisată. După statistică nu esistă în Dania întrégă bărbat majorean, care n'ar sci scrie şi ceti.

Arderea unui teatru. Din *Paris* se telegraféză, că alaltăerĭ nóptea „*Theatre Trianon*“ a ars cu desĕvêrşire.

Ce promite esposiţia din Paris.

Esposiţiunea din Paris se-va deschide la 15 Aprilie şi se va închide la 5 Noemvre a. c.

In total Francia dispune de 130 milióne coróne pentru esposiţiă; la suma acésta guvernul contribue cu 18 milióne, oraşul Paris tot cu 18, banca Franciei cu 28 milióne, din emisiunea publică a biletelor de participare vor eşi 60 milióne, din vêndarea concesiunilor şi a materialului după încheierea esposiţiei s'aştéptă 6 mil. Ca câştigurĭ de loteriă se vor împărţi $5^1/_2$ mil. coróne.

Trei dintre clădirĭ vor fi durabile — cele două palaturĭ ale artei şi *marele pod Alexandru III*, una dintre minunile esposiţiei. Acest pod constă dintr'un singur cerc eliptic format din oţĕl şi străluce în sóre ca şi argintul poleit.

Preţul de întrare va fi înainte de 10 óre a. m. de doi francĭ, dela 10 óre a. m. până la 6 óre séra de un franc şi după 6 óre în dile de lucru 2 francĭ.

Porţile de întrare în esposiţiă sunt *reproducţiunĭ ale celor mai renumite porţĭ ale lumei.* Aşa înainte de tóte sânta portă dela Kreml, pórta sórelui dela Toledo, pórta victoriei dela Cairo, pórta Romanilor dela Trier, pórta dela Delhi, turnul istoric dela Nesle, pórta sf. Favel dela Basel şi St. James Gate din Londra.

Spesele *catalogului* esposiţiei trec peste 500,000 coróne. Cel care îl va studia bine, îşĭ va însuşi cultură generală de ajuns, spre a pute reflecta la o profesură; catalogul conţine istoria tuturor artelor, meseriilor şi industriilor.

Au fost învitate *cincĭ-decĭ şi cincĭ de naţiunĭ* a participa la esposiţiă. S'a pus dela început condiţiunea ca, décă o ţéră vrea sĕ aibă o clădire separată, capul acestei ţĕrii trebue sĕ promită, că va visita esposiţia.

Pentru găzduirea *óspeţilor princiarĭ* guvernul frances va căpĕta palatul strălucit al rĕposatei baronese Hirsch. Fotografi amatorĭ, carĭ voiesc sĕ-şĭ ducă cu sine aparatele în esposiţiă, plătesc pentru acésta o contribuţiă de 50 centime.

Unul din cele mai frumóse obiecte de vĕdut ale esposiţiei va fi *palatul apei*, c'un front de 200 urme de lat şi cu nenumĕrate cascade. La centru va fi o cascadă de 30 urme lată şi 100 înaltă şi din mijlocul ei se ridică un uriaş grup alegoric: „omenimea, condusă de progres, păşind înaintea viitorului.“

Dintre palatele speciale, *palatul electricităţii* va fi cel mai mare. Este de 1275 urme de lung, 250 urme de lat şi cu totul de sticlă. Tóte curentele electrice, ce se vor folosi în esposiţiă, vor porni de aicĭ.

Rĕmăşiţa mândra a ultimei esposiţiunĭ, *turnul lui Eiffel*, a fost adus în legătură cu Trocadero printr'un pod funicular şi astfel a fost cuprins în esposiţiă. Intr'o lectică se póte face călĕtoria până la vêrful turnului lui Eiffel şi de-acolo se póte privi esposiţiunea în perspectivă. Tocmai acum se văpsesce din nou turnul lui Eiffel, colóre portocaliă la basă, galben auriu în partea sa cea mai înaltă. Opt mii de lampe electrice îl vor ilumina séra.

Un obiect de admirat va fi aşa numitul „*turn pescuitor*“. Ca un uriaş ochian, care se închide, el se plécă la pămênt, ia pasagerii, se întinde apoi încet în tótă înălţimea sa şi, după-ce stă aşa nemişcat câte va minute, se invêrtesce de câte-va orĭ, se închide érăşĭ şi transpune pasagerii pe partea contrară a parcului.

Se va mai vedé şi o *casă întórsă* şi visitatorii se vor întreba cu mirare, décă legea gravitaţiunei a încetat de-a mai esista. Fiă-care va fi convins, că umblă pe tavan cu capul în jos. In casa întórsă tóte încăperile vor fi frumos mobilate. In salon policandrul se ridică de pe podinĭ, tavanul e acoperit cu covóre, paturile atêrnă de tavan, în vanele de scăldat apa curge în sus. Décă te uiţĭ pe feréstră, vedĭ lumea din afară tot cu capul în jos. Secretul principal al acestei amăgirĭ ameţitóre este a-se căuta în aplicarea de sute de oglindĭ.

Cel mai mare flşanet, ce a fost făcut vre-odată, se va vedé şi adĭ asemenea la esposiţiă. L'a construit un Italian şi l'a numit *Anto-Elektro-Polyphon.* El este com-

pus din 80,000 de bucăţi şi cântă cea mai complicată musică de concert.

Va mai fi de vědut la esposiţiă şi *cel mai mare butoiŭ de pe lume*; cuprinde încă-odată p'atâta ca butoiul cel mare dela Heidelberg; înăuntrul lui se vor da prânḑurĭ cu o sută de tacâmurĭ. Interiorul butoiului e decorat ca o sală festivă a unui vechiŭ castel. Butoiul a fost construit în Nancy.

Va mai cuprinde esposiţia şi *cea mai mare sală a lumei*, c'un spaţiu pentru 15,000 de persóne, carĭ pot şedé pe scaune ridicate şi împărţite în mod amfiteatralic.

Un *telescop-mammuth*, care a costat 240,000 coróne şi care măresce de 10,000 de orĭ, va fi postat lângă un *ceasornic* care singur cântăresce 200 de tone.

Un *scrânciob* va oferi celor, carĭ vor cuteza a-se folosi de el, într'o secundă o vedere asupra întregului Paris.

Pentru *automobile* şi *velocipede* sunt publicate preţurĭ în valóre de 100,000 coróne. O clădire deosebită va fi dedicată acestui despărţĕmênt.

Va fi de vědut şi un *vulcan*, ce revarsă adevĕrată lavă. *Aquariul* va conţine cea mai grandiósă colecţiune de pescĭ etc., care a fost vĕḑută vre odată.

Intre obiectele practice espuse se vor distinge *ilustraţiunile industriilor*. Fiă care fel de fabricaţiune se póte urmări până în cel mai mic detaliu. Producţiunea postavului începe cu turma de oi, care este păzită de un cioban şi se termină cu hainele gata.

Intre statele esterne *Rusia* este cel mai însemnat esposant. Deja acum se póte vedé între obiectele ei o cartă a Franciei, pe care departamentele (districtele) sunt din iaspis de diferite colorĭ, marea din *lapis lazuli*, oraşele din pietrii scumpe. *Siberia* va fi representată pentru prima-óră într'o esposiţiă, şi adecă printr'o uriaşă panoramă, care va înfăţişa noua cale ferată şi ţinuturile, unde duce (mai cu sémă ţinuturĭ barbare.) In Rusia guvernul cheltuesce 5 milióne de coróne pentru participarea la esposiţiă.

Impĕratul Wilhelm trimite la Paris întrégă colecţiă de relicuii, care se păstréză dela Frideric cel Mare, tóte tesaurele literare şi de artă francese, ce le posede *Germania*.

Prinţul de Wales e însu-şĭ comisarul esposiţiei pentru *Anglia* şi coloniile britanice. Este singurul principe, care se întrepune în persónă pentru reuşita esposiţiei.

Bibliotecă în Şomcuta mare.

Apel*).

Folosul bibliotecilor pentru luminarea şi înaintarea unui popor este în genere recunoscut de tótă lumea. De aceea vedem, cu câtă rîvnă se lucră astăḑĭ la tóte popórele spre lăţirea acestor adevĕrate şcóle ale vieţii practice. La noi, Românii, încă vedem cu bucuriă în privinţa acésta o pornire sĕnătósă, aşa ḑicênd pe întrecute, mai ales în acele locurĭ, unde nu lipsesc bărbaţii conducĕtorĭ, cu inimă adevĕrată pentru binele neamului nostru românesc. Şi bine ar fi, décă tot satul şi-ar avé biblioteca sa poporală, căcĭ fără bibliotecĭ, idealul la care ţintim cu şcólele nóstre poporale îl putem considera aprópe numai ca o utopiă. O ḑic acésta cu tótă firmitatea şi basat pe lungĭ esperienţe căştigate în viéţa practică.

Décă însĕ neîndurata de sĕrăciă ne pune piedecĭ cu înfiinţarea bibliotecilor în fiă-care sat, nimic nu ne póte escusa dela datorinţa ce o avem, de a înfiinţa aceste foculare de cultură pentru poporul nostru barem în centrele ţinuturilor românescĭ, bună-óră cum e şi Şomcuta-mare. In acéstă convingere şi pĕtruns de acest adevĕr, subscrisul înainte de acésta cu căţĭ-va anĭ, pe când eram încă în serviciŭ, am oferit un numĕr frumuşel din cărţile mele în preţ de peste 50 fl., cu carĭ s'a pus aicĭ basa unei bibliotecĭ, ce astăḑĭ constă din 250 de opurĭ şi e proprietatea „Reuniunii române de cântărĭ a plugarilor din Şomcuta-mare".

Sentimentul şi dorul de a ceti la poporul românesc din Şomcuta şi jur e atât de desvoltat, încât opurile, ce carĭ dispunem în biblioteca nóstră s'au cetit şi recetit; ér reuniunea nu dispune de aşa mijlóce, ca sĕ pótă provedé biblioteca cu opurĭ după recerinţele nóstre. Bine însemnat, că Şomcuta-mare e şi astăḑĭ capitala naturală a fostului Chioar, cătră care gravitéză şi vor gravita pururea cele 92 de comune din jurul ei.

Etă causa, care mĕ face a ruga pe on. public român sĕ binevoéscă a dona bibliotecei nóstre ḑiare, opurĭ şi orĭ-ce scrierĭ, sigurĭ fiind, că prin acéstă faptă nobilă şi naţională vor contribui la cultivarea némului nostru românesc.

Ofertele marinimóse sunt a se adresa subscrisului, orĭ Reuniunei române de cântărĭ în Şomcuta-mare (Nagy Somkut. Comit. Szatmár).

Şomcuta-mare, 15 Februar 1900.

Elie Pop,
înv. pens. şi cond. cor. plug.

*) Onor. Redacţiunĭ ale diarelor nóstre naţionale sunt respectuos rugate a publica acest apel.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Năsĕud, 14 Febr. 1900.

Corpul didactic dela şcóla fundaţională elem. pop. de băeţĭ şi fetiţe din Năsĕud, precum în anul trecut aşa şi în anul acesta, a arangiat la 3 Februarie a. c. în spaţiósa sală a gimnasticei dela gimnasiul superior fundaţional din loc o petrecere cu joc pentru copii în scopul ajutorării copiilor sĕracĭ dela acéstă şcólă: cu cărţĭ, rechisite de scris, material pentru lucrul de mână, vestminte etc., la care petrecere a participat un public fórte numĕros atât din loc, cât şi din jur.

Succesul material al acestei petrecerĭ a fost peste aşteptare favoritor constatându-se: Venitele în total cu 349 cor. 54 fil. (174 fl. 77 cr.), spesele în total cu 74 cor. 82 fil. (37 fl. 41 cr.). Venitul curat 274 cor. 72 fil. (137 fl. 36 cr.); care s'a transpus Direcţiunei şcólei spre scopul amintit.

Cu ocasiunea acestei petrecerĭ, conform conspectului de cassă, s'au făcut urmĕtórele suprasolvirĭ:

I. Şerban 60 fil., Iosif Ulrich 6 cor. 20 fil., M. Linul 2 cor., G. Seucea 20 fil., P. Lup 1 cor., N. Anthon 1 cor., Markus Pollak 2 cor., Vas. Petri 6 cor. 60 fil, G. Scridon 80 fil., Alesi Josefine 1 cor. 20 fil., I. Ghetie 1 cor., Kaufmes M. 60 fil., Bodó Kálmán 1 cor., Dr. E. Filipan 5 cor. 20 fileri, Jüngling I. 1 cor., Firtos D. 1 cor., Halász 1 cor., Wolf I. 20 fil., Szatmári Jak. 1 cor., G. Micula 1 cor. 60 fil. A. Precup 60 fil., Gaja 40 fil., A. Haliţa 1 cor. 60 fil., d-na Bălan 1 cor. 40 fil., Brecher Hersch şi Brand M. 5 cor., Teodor Simon 20 fil., Ioan Ilie 20 fil., N. Ienciu 2 cor., A. Ionaşcu 60 fil., Incze János 60 fil., P. Tofan 1 cor., Emil Fetti 8 cor., I. Păcurariu 1 cor., M. Cattui 1 cor., Octaviu Doci 1 cor., G. Mihalca 1 cor., I. Seni 2 coróne.

Fără a participa la petrecere au binevoit a contribui în favorul acestei petrecerĭ rĕscumpărându-şĭ învitările următorii:

M. Grigoriţă 1 cor., C. Anton 1 cor., I. Nescuţiu 2 cor., Miklos Antal 2 cor., Dr. I. Pop 4 cor., G. Pletos 2 cor., Luisa Kirtsch 1 cor., I. Mureşianu 1 cor., G. Bancu 1 cor., P. Neamţu 1 cor., C. Pop 1 cor., G. Svinţiu 1 cor., Gr. Neamţu 50 fil., T. Scridon 30 fil., Fon Dezsö 1 cor., Wermescher W. 1 cor., d-na Sacaciu 4 cor., I. Pop prof. 4 cor., Fridrich Müller 2 cor., S. Leonte 1 cor., G. Drăgan 2 cor., T. Irimieş 2 cor., N. Pop 2 cor., A. Candale 2 cor., L. Coşbuc 2 cor., T. Cattul 2 cor., Andron Petri 40 fil., G. Craciun 40 fil., Bedö Dénes 2 cor., Dr. P. Tanco 2 cor., Dumitru şi Ioan Tomuţa 2 cor., R. Densuşan 1 cor., A. Pop 2 cor., St. Puica 2 cor., T. Hontila 1 cor. d-na E. Stef. Bodin 4 cor., d-na I. Domide 1 cor., G. Domide 1 cor., Dr. G. Linul 6 cor., Dr. Demetriu Ciuta 10 cor., Dr. L. Scridon 1 cor., A. Roşiu 2 cor., Gr. Scridon 2 cor., Dr. I. Malaiŭ cand. de adv. 1 cor., Dr. V. Onişor 1 cor., Drd. D. Login 2 cor., E. Dan 1 cor., Haltrich Károly 2 cor., I. Dologa 1 cor., M. Mihalaşiu 4 cor., Dr. Al. Pop 2 cor., „Comerciantul" 5 cor., Schenker M. 1 cor., E. Domide 1 cor. 40 fil.

Cu acéstă ocasiune, corpul didactic îşĭ ţine de săntă datorinţă şi pe acéstă cale a esprima cea mai profundă mulţămită marinimoşilor contribuitorĭ, carĭ având în vedere nobilul scop, n'au pregetat a alerga cu binevoitorul lor obol.

In deosebĭ aduce mulţămită P. T. D-nil Dr. Ioan Pop vicar, Dr. Emil Filipan protomedic onorar comitatens şi medic cercual, Vasile Petri prof. prep. em., Gavrilă Scridon prof. gimn., Iosef Ulrich inginer şi dir. de bancă, Emil Fetti comerciant, membrilor senatului şcolastic şi membrilor primăriei comunale din loc, carĭ au binevoit a subscrie lista de învitare, ca patronĭ ai acestei petrecerĭ, contribuind astfel moral — şi materialminte la reuşita atât de îmbucurătóre a petrecerei.

Tot odată deosebită mulţămită aduce stim. dómne Leopoldina Fetti, care pregătind un frumos lucru de mână spre acest scop, în séra petrecerei l'a valorisat cu 54 cor. 80 fil., care sumă întrégă a transpus'o la cassă; pe lângă acésta a mai dăruit pentru arangiatorĭ 6 cocărḑĭ frumóse.

Mai departe mulţămită se aduce stimatelor d-şóre: Otilia Filipan, Lucreţia Moisil şi Helena Tofan, celei dintâiŭ, pentru-că în séra petrecerei cu o deosebită bunăvoinţă şi energiă a conlucrat la valorisarea favorabilă a lucrului de mână pregătit de d-na Fetti, acestor din urmă, pentru-că au pregătit şi dăruit mai multe cocărḑĭ pentru patronii petrecerei; în fine comerciantului Markus Pollák, care a dăruit spre scopul luminărei salei de joc 7 pachete luminĭ.

In legătură cu acéstă dare de sémă, corpul didactic îşĭ ţine de plăcută datorinţă a aduce şi pe acéstă cale la cunoscinţa on. public, că Reverendissimul domn Dr. Ioan Pop vicar foraneu episcopesc în Năsĕud — pe lângă sprijinul material şi moral amintit mai sus — cu ocasiunea onomasticei sale din anul curent a mai dăruit tot spre scopul ajutorărei copiilor sĕracĭ dela acéstă şcólă 12 coróne, care esemplu deja a şi început a fi urmat şi de alţĭ inteligenţĭ din loc, pentru care început salutar, îl rugăm, ca sĕ binevoéscă a primi şi pe acéstă cale cea mai profundă mulţămită.

Sperăm, că acest demn început pentru crearea unui fond de ajutorare a copiilor miserĭ dela acéstă şcólă va afla rĕsunetul dorit şi la alţĭ sprijinitorĭ ai acestei cause. Fiă!

Corpul învĕţătoresc al şcólei fundaţionalĭ elem. de băeţĭ şi fetiţe.

Literatură.

La Sibiiu a început sĕ apară o nouă revistă, întitulată „*Pedagogia nouă*", al căreia redactor, proprietar şi editor este d-l *Dr. Petru Span.* Revista apare în fascicule lunare de câte $1^1/_2$ cóle şi se póte abona numai pe jumĕtate de an. Abonamentul pe an 5 cor., pentru streinătate 8 francĭ. Fasciculul I, ca numĕr de probă pentru Ianuarie, a apărut cu următorul cuprins: Către învĕţătorii românĭ de redactorul, Un orfelinat român, de Dr. P. Şpan, Lecţii de psichologie: *a*) Representărĭ. Noţiunea lor, Impărţirea lor, *b*) Intunecarea şi reproducerea ideilor, de Dr. P. Şpan; Corespondenţa învĕţătorilor, de Amicus; Comunicărĭ dela şcóla de aplicaţie; Notiţe vesele; Recensiunĭ; Insemnărĭ; Corespondenţa foii.

*

In tipografia „Gutenberg" Ioseph Göbl din Bucurescĭ a apărut „Capitole din didactica limbei germane. *Grillparzer* în liceul român", de *George Bogdan-Duică*, profesor la gimnasiul Cantemir în Bucurescĭ.

*

In Tipografia Archidiecesană din Sibiiu a eşit de sub tipar: „Cronica notarului anonim al regelui Bela. Faptele Ungurilor. Tradusă din limba latină de *Mihail Beşan* notar public reg. în Lugoş". Editura Asociaţiunei. Opul costă 3 coróne, plus 10 banĭ porto. Se află alăturată la op şi o hartă a Ungariei vechi, compusă de d-l M. Beşan după datele cronicei notarului anonim al regelui Bela.

*

Pentru memoria lui Avram Iancu. Sub acest titlu a apărut în broşură separată cunoscutul „Apel dat către ministrul de interne Desider *Perczel* prin d-l adv. Dr. *Amos Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu". Cu patru adnexe. Se vinde 1 esemplar cu 1 corónă plus 6 banĭ porto. Venitul acestei broşurĭ, din care se găsesc de vêndare câte-va esemplare şi la Tipografia A. Mureşianu din Braşov, e destinat pentru înfrumseţarea cimiteriului din Ţebea.

ULTIME SCIRI.

Londra, 19 Februarie. Generalul *French* visitéză terenul spre nord dela Kimberley. Nu este cunoscut încă în ce direcţiă s'a dus *Cronje* cu cartierul sĕu principal.

Bruxella, 19 Februarie. Burii consideră situaţia la frontiera statului Oranje ca fiind favorabilă. Ei asigură, că au eschis cu totul pe Roberts de pe terenul de operaţiunĭ. Burii dominéză Capland până la De Aar şi au ocupat calea ferată, ce duce la Capetown. Generalul Cronje şĭ-a întărit posiţiunea pe drumul, ce duce la Bloemfontein, care-i dă posibilitatea, a sta faţă cu armata întrégă a lui Roberts.

Londra, 19 Februarie. „Times" scrie: Până nu vom sci, ce s'a întâmplat cu armata lui Cronje, nu putem spune o judecată definitivă asupra succesului lui Roberts.

Londra, 19 Februarie. Din Modder-River i se anunţă lui „Times", că ariergarda lui Cronje, care duce cu ea o miie de carĕ, a atacat Kilpdrift şi Drietpart.

Lui „Standard" i se anunţă din Jacobsdal, că la 16 l. c. 1400 de Burĭ au atacat ariergada armatei principale engleze. Burii au venit cu mare grabă de către Colesberg şi li-au succes a lua câte-va carĕ englese. Căţĭ-va Englesĭ au căḑut.

Burii în retragerea lor ocupă una după alta înălţimile, ce domnéză drumul spre Bloemfontein.

DIVERSE.

Scrisórea unui fiu de bur. „Kreuzzeitung" din Berlin publică o scrisóre, pe care un copil de 10 anĭ, fiu al unui Bur din districtul Middelburg (Transvaal), a scris'o şi a trimis'o fostului sĕu profesor, care acum este domiciliat în oraşul Capetown. Scrisórea are următorul cuprins:

„*Wonderfontein*", 27 Novembrie 1899. Stimate d-le profesor! Ţĭ-am primit scrisórea, pe care mi-ai scris'o la 2 Novemvrie. Noi suntem cu toţii bine şi sĕnĕtoşĭ, şi acestea ţi-le dorim şi d-tale. Aicĭ nu este mai nimic nou, ce sĕ-ţĭ scriu. Pe la noi a plouat mult, dér acum er s'a uscat pământul. Femeile au început sĕ are, căcĭ bărbaţii sunt duşĭ cu toţii la rĕsboiŭ. Cafrii ascultă de ele, ca şi de bărbaţĭ. Englesii cad ca furnicile, cu tóte că vin câte 12000 la 4000 de ai noştri. Noi vom învinge, deşi avem numai 2 tunurĭ şi ei au fórte multe, căcĭ Dumneḑeu este comandantul trupelor nóstre şi el va învinge cu noi împreună. Dumneḑeu sĕ te ţină şi pe d-ta în cea mai bună sĕnĕtate. Tata şi fraţii mei sunt în resboiu, dér sper sĕ se întórcă în curênd sĕnĕtoşĭ acasă şi atuncĭ mi-ar plăcé să vii şi d-ta, ca sĕ fim împreună. Te salut eu precum şi mama, fraţii şi surorile mele".

Acéstă scrisóre este o descriere fidelă a împrejurărilor, în carĭ trăesc aceştĭ luptătorĭ ai libertăţii, precum şi soţiile, fraţii şi copii lor.

Cum se împodobesc Sultanii? Sultanul din Iahore pórtă pe îmbrăcămintea sa diamante în preţ de peste 50 milióne coróne. Gulerul hainei, epoletele, cordonul şi pe mânecĭ strălucesc pietrile cele mai preţióse. Brasletele sunt curate din aur şi degetele sunt încărcate cu inelele cele mai scumpe. Mânerul şi latul săbiei sale e decorat cu petri scumpe. Sultanul din Baroda, în India, are un lanţ la gât în 5 şire şi cu 500 briliante, între carĭ unele sunt de mărimea alunelor. Şirele de sus şi de jos sunt de smaragde de acelaşĭ mărime.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

CĂLINDARUL PLUGARULUI

pe anul visect 1900.

se află de vêndare la

Tipografia A. Mureşianu din Braşov.

Acest Călindar au întrat în anul VIII-lea, format mare, şi conţine portretul fórte bine reuşit al lui Avram Iancu. Urméză apoi cronologia anului 1900, regentul anului, începutul anutimpurilor, sĕrbătorile şi alte ḑile schimbătóre, calculul sĕrbătorilor mai marĭ, posturile deslegarea postului etc. După cele 12 lunĭ, urméză taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competinţele de timbre, mĕsurile metrice, têrgurile corectate din Transilvania, Bănat, Ţéra unguréscă şi Bucovina. In partea literară găsim un interesant capitul privitor la începerea rĕsboiului pentru neatârnare de G. Coşbuc; apoi „Popa Stoica“, poesiă de Dim. Bolintineanu. Avuţia şi binefacerea (un interesant capitul după Smiles-Schramm). Doina, In şanţurĭ (poesii) de G. Coşbuc etc. In partea higienică şi economică: Un duşman al omului (rachiul); Ce sĕ facă părinţii, ca sĕ-şĭ ferĕscă copiiĭ de orbiă; Cum sĕ tracteze părinţii pe copiiĭ lor orbĭ; Bune sunt beuturile pentru copii? Urméză apoi partea economică: Vitele roşii (pinzgau), de I. Georgescu. Despre gunoiŭ, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunţele, sfeclele şi apa de beut). La urmă mai multe poveţe preţióse şi glume apoi anunţurĭ. Preţul 25 cr. (cu posta 30). *Vênḑĕtorii primesc rabatul cuvenit.*

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Februarie 1900.

Renta ung. de aur 4%.	98.55
Renta de coróne ung. 4%. . . .	94.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%.	100.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%.	99.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.60
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	64.—
Impr. ung. cu premii	162.35
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	141.—
Renta de argint austr.	99 90
Renta de hârtie austr.	99.85
Renta de aur austr.	98.95
Losurĭ din 1860.	137.—
Acţii de-ale Bancei austro-ungară .	126.40
Acţii de-ale Băncei ung. de credit .	187.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	236.—
Napoleondorĭ	19 27
Mărcĭ imperiale germane . ..	118.17½
London vista	242.50
Paris vista	96.27½
Rente de coróne austr. 4% . . .	99.60
Note italiene	89.80

Cursul pieţei Braşov.

Din 20 Februarie 1900.

Banonota rom.	Cump.	18.88	Vênd.	19.—
Argint român.	Cump.	18.40	Vênd.	18.60
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	2.54	Vênd.	2.60
Mărcĭ germane	Cump.	11 90	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	23 42	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		202.—	Vênd	203.—

„SĔLĂGIANA“

Institut de credit şi economii societate pe acţii în ŞIBOU.

CONVOCARE.

Domnii acţionarĭ ai institutului de credit şi economii „Sĕlăgiana“, societate pe acţii, în virtutea § ului 19 din statute se invită la

A II-a Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în ŞIBOU (Zsibó) la **12 Martie 1900 st. n. la 10 óre a. m.** în localitatea institutului.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare asupra computului anual şi al bilanţului.
2. Stabilirea bilanţului, fixarea dividendelor şi distribuirea profitului.
3. Determinarea scopului spre care este a se întrebuinţa suma stipulată în § 101 punct f) din statute.
4. Fixarea preţului marcelor de presenţă.
5. Ridicarea capitalului social.
6. Propunerile presentânde în sensul §-lui 32 din statute.
7. Esmiterea unei comisiunĭ de 3 membri pentru verificarea procesului verbal.

ŞIBOU, la 5 Februarie 1900. **Direcţiunea.**

Se atrage atenţiunea D-lor acţionarĭ la următórele disposiţiunĭ din statute:

§ 22 La adunarea generală au vot numai acei acţionarĭ, carĭ cu cel puţin jumĕtate de an mai înainte sunt trecuţĭ în registrul acţionarilor şi ca atarĭ cel puţin cu o ḑi înainte de adunarea generală au depus acţiunile lor, eventual şi documentele de plenipotenţă la direcţiunea institutului respective la locurile desemnate de direcţiune. Acţiunile depuse la locurile desemnate se vor lua în considerare numai încât reversalul despre depunere, cel mult în ḑiua premergĕtóre adunării generale s'a depus la institut.

§. 23. Dreptul de vot se póte esercia în persónă orĭ prin plenipotenţiat, care însĕ numai acţionar póte fi. — Minorenii se representă prin tutorii naturalĭ orĭ legalĭ, curanḑii prin curatorĭ, corporaţiunile moralĭ prin plenipotenţiaţĭ. In aceste casurĭ representanţii pot fi şi neacţionarĭ.

§. 24. Acţionarii au în adunările generale până la numĕr de 5 acţii — după fie-care acţiune — dela 5—10 acţiunĭ după două; — dela 10 acţiunĭ în sus tot după 5 acţiunĭ un vot. Totuşĭ mai mult de 20 voturĭ nu póte avé nicĭ un acţionar.

In şedinţa plenară direcţională ţinută în 5 Februar 1900 st. n. pentru locurĭ de autenticitate în scopul depunerilor acţiunilor pe durata adunării generale s'au desemnat (ales) institutele de credit şi economii: Albina, Victoria, Silvania, Economul, Patria şi Oraviţiana.

CONTUL BILANŢULUI

ACTIVE		florinĭ	cr.	Cor.	fil.	PASSIVE	florinĭ	cr.	Cor.	fil.
Cassa în numĕrar		3228	37	6456	74	Capital social	90000	—	180000	—
Cambii escomptate . .	90203 33					Fond de reservă	927	76	1855	52
„ cu acop. hipotecară	38024 50	128227	83	256455	66	Fond de pensiune	45	05	90	10
Credite de cont-curent		35391	22	70782	44	Depunerĭ spre fructificare. . .	36764	33	73528	66
Imprumuturĭ hipotecare		36321	—	72642	—	Cambii reescomptate	70807	—	141614	—
Giro-conto		264	41	528	82	Dividende neridicate	390	—	780	—
Cheque-conto		2807	34	5614	68	Interese trans. anticipate . . .	1737	74	3475	48
Hârtii de valóre		480	—	960	—	Creditorĭ.	640	85	1281	70
Interese trans. restante		1096	93	2193	86	Profit curat	7528	64	15057	28
Mobiliar	747.14									
după amortisare de .	74 71	672	43	1344	86					
Debitorĭ.		351	84	703	68					
		208841	37	417682	74		208841	37	417682	34

CONTUL PROFIT ŞI PERDERI

EŞITE		florinĭ	cr.	Cor.	fil.	INTRATE	florinĭ	cr.	Cor.	fil.
Interese de depunerĭ		1677	32	3354	64	Interese dela cambii	8309	62	16619	24
Contribuţiă directă şi comunală	1663 81					Interese dela împrumuturĭ hipotecare şi Cont curent . . .	6140	88	12281	76
Contribuţiă după interesele de dep.	151.96	1815	77	3631	54	Diverse interese şi provisiunĭ .	4439	17	8878	34
Marce de presenţă		241	—	482	—					
Chirie		150	—	300	—					
Salare		3040	—	6080	—					
Spese curente şi porto		720	61	1441	22					
Interese de reescompt.		3641	62	7283	24					
Amortisare din mobiliar		74	71	149	42					
Profit curat		7528	64	15057	28					
		18889	67	37779	34		18889	67	37779	34

Jibou, 25 Ianuar 1900.

D. Suciu m. p., director esecutiv. **Iosif Orga** m. p., contabil.

Georgiu Pap m. p., preşedinte. *Andrei Cosma* m. p., *Ioan Pap* m. p., *Dr. Ladislau Gyurkó* m. p.

Vasiliu Mica m. p., *Michael Borbély* m. p., *Michail Pap* m. p., *Vasiliu Mureşan* m. p.

Subscrisul comitet de supraveghere censurând acest bilanţ l'am aflat întru tóte conform operaţiunilor din anul 1899.

Gabriel Cherebeţiu m. p., *F. Cocian* m. p., preş. com. *Demetriu Cionca* m. p., *T. Dragomir* m. p.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.